

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
 Hendrik Consciencegebouw
 Koning Albert II-laan 15
 1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
 www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! Atheneum Hoboken te HOBOKEN

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Doorlichtingseenheid	2000000234
Instelling	GO! Atheneum Hoboken
Beleidsverantwoordelijke	Kim Van Der Auwera
Adres	Distelvinklaan 22 - 2660 HOBOKEN
Telefoonnummer	03-827.27.99
E-mail	directeur@atheneumhoboken.be
Website	http://www.atheneumhoboken.be
Bestuur	GO! scholengroep Antwerpen
Adres	Thonetlaan 106 A - 2050 ANTWERPEN
Scholengemeenschap	SGGO nr1 Antwerpen-Wommelgem-Zwijndrecht
Adres	Thonetlaan 106 A - 2050 ANTWERPEN
CLB	GO! CLB Antwerpen
Adres	Ruggeveldlaan 471 - 2100 DEURNE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	25-02-2019, 26-02-2019, 27-02-2019, 28-02-2019, 01-03-2019
Samenstelling van het doorlichtingsteam	Lies HARDEMAN Yves BOERMANS Marleen DOBBELS Immanuel SYNAEVE Fannie TALLIEU Hilde VAN HOUTE

INHOUDSTAFEL

1	Toelichting bij het doorlichtingsverslag.....	3
1.1	Wat onderzoekt de onderwijsinspectie tijdens een doorlichting?	3
1.2	Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?	3
1.3	Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?	3
1.4	Welke adviezen formuleert de onderwijsinspectie?	4
1.5	Hoe gaat het verder na de doorlichting?	4
2	Administratieve situering	5
3	In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?	5
4	In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?	8
4.1	Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/004).....	8
4.2	Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/003)	10
4.3	Socio-economische initiatie in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2017/001).....	12
4.4	Economie in de tweede graad aso in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)	13
4.5	Nederlands in de tweede graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2012/019).....	15
4.6	Dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2005/003 en 2006/129)	17
4.7	Dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de derde graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2008/029 en 2008/032)	19
4.8	Natuurwetenschappen in de derde graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2014/009).....	21
4.9	Expressie, opvoedkunde en verzorging in het derde leerjaar van de derde graad bso in de studierichting Kinderzorg (leerplan 2010/047)	23
4.10	De leerlingenbegeleiding	26
5	In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne? ..	28
6	Respecteert de school de regelgeving?	30
7	Samenvatting.....	31
7.1	In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?	31
7.2	In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?	31
7.2.1	De leerlingenbegeleiding	31
7.2.2	De onderwijsleerpraktijk.....	32
7.3	In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?	33
8	Advies betreffende de erkenning en aanbevelingen.....	34
9	BIJLAGE DOORLICHTINGSEENHEID	35

1 Toelichting bij het doorlichtingsverslag

1.1 Wat onderzoekt de onderwijsinspectie tijdens een doorlichting?

Elke doorlichting biedt een antwoord op twee vragen:

1. In welke mate ontwikkelt de school haar kwaliteit, met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk?
2. In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs dat tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit (het OK) en respecteert ze de regelgeving?

De onderwijsinspectie beantwoordt deze twee vragen aan de hand van vier onderzoeken:

- een onderzoek van de kwaliteitsontwikkeling
- een onderzoek van de onderwijsleerpraktijk
- een onderzoek van één kwaliteitsgebied
- een onderzoek van het beleid op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

1.2 Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?

De onderwijsinspectie gaat na of de school tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK. Om de onderzoeksgegevens te verzamelen, gebruikt de onderwijsinspectie verschillende onderzoeksmethoden en raadpleegt ze uiteenlopende bronnen (kwantitatieve en kwalitatieve data, documenten, observaties, gesprekken en gevalstudies). De onderwijsinspectie betreft ook relevante stakeholders bij de onderzoeken.

1.3 Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?

De onderwijsinspectie situeert de kwaliteitsontwikkeling en de kwaliteit van de school aan de hand van ontwikkelingsschalen. Zo wil de onderwijsinspectie de school stimuleren om de kwaliteit te (blijven) ontwikkelen. De ontwikkelingsschalen zijn gebaseerd op het OK en bestaan telkens uit vier niveaus.

	Beneden de verwachting Er zijn meerdere essentiële elementen die voor verbetering vatbaar zijn.
	Benadert de verwachting Er zijn, naast sterke punten, ook nog meerdere punten ter verbetering. Daardoor komt het geheel nog niet tegemoet aan de verwachting.
	Volgens de verwachting Er zijn veel sterke punten en geen belangrijke punten of gebieden ter verbetering. Het geheel komt tegemoet aan de verwachting.
	Overstijgt de verwachting Er zijn veel sterke punten, met inbegrip van significante voorbeelden van goede praktijk.

Het ontwikkelingsniveau **volgens de verwachting** bevat de kwaliteitsverwachtingen uit het OK. Dit niveau betekent dus voluit: 'volgens de verwachting uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit'.

Het ontwikkelingsniveau **overstijgt de verwachting** bevat dezelfde kwaliteitsverwachtingen als **volgens de verwachting**, maar voor dat niveau verwacht de onderwijsinspectie ook een voorbeeld van goede praktijk. De criteria voor een voorbeeld van goede praktijk zijn:

- De praktijk overstijgt het gangbare.
- De praktijk heeft een positieve impact op de resultaten en effecten bij de leerlingen.
- De praktijk is ingebed in de werking van de school of de werking van een deelteam.
- De praktijk is onderbouwd vanuit evaluaties of specifieke noden van de school of is gebaseerd op vernieuwde inzichten op het vlak van onderwijskwaliteit.
- De praktijk kan andere scholen inspireren.

1.4 Welke adviezen formuleert de onderwijsinspectie?

De onderwijsinspectie formuleert een advies aan de Vlaamse Regering over de verdere erkenning van de school. Er zijn twee adviezen mogelijk.

1. Als de school in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert de onderwijsinspectie **een gunstig advies**. Dit advies heeft twee varianten:
 - een gunstig advies zonder meer
 - een gunstig advies met de verplichting om te werken aan de tekorten.
2. Als de school niet in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert de onderwijsinspectie **een ongunstig advies**. Dit advies heeft twee varianten:
 - Een ongunstig advies met mogelijkheid om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt op voorwaarde dat het bestuur van de school zich bij het werken aan de tekorten extern laat begeleiden. Indien het bestuur van de school gebruikmaakt van het recht om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt en zich extern laat begeleiden, volgt er een nieuwe doorlichting. Die nieuwe doorlichting vindt plaats binnen een termijn die de onderwijsinspectie bepaalt op basis van de ernst en de aard van de tekorten en die minimum 90 dagen bedraagt, behalve als de tekorten betrekking hebben op de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - Een ongunstig advies zonder mogelijkheid om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten. Het bestuur van de school kan een beroep indienen tegen die onmogelijkheid. Binnen de 60 kalenderdagen na het indienen van het beroep, onderzoekt een nieuw en paritair samengesteld doorlichtingsteam de argumenten die het bestuur van de school aangeeft om te rechtvaardigen dat er wel een mogelijkheid moet zijn om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten.

1.5 Hoe gaat het verder na de doorlichting?

De school ontvangt het doorlichtingsverslag enkele dagen na het einde van de doorlichting. Feitelijke onjuistheden kunnen op dat moment nog worden rechtgezet. Het advies en de inschalingen worden echter niet meer gewijzigd.

Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen na de ontvangst van het doorlichtingsverslag kan het beleid of het bestuur van de school een bijkomende verduidelijking van het doorlichtingsverslag aanvragen bij de inspecteur-generaal. Die aanvraag gebeurt zoals aangegeven op de website van de onderwijsinspectie. De onderwijsinspectie plant de bespreking zo spoedig mogelijk en het beleid of het bestuur van de school bepaalt zijn vertegenwoordiging.

Voor meer informatie: raadpleeg www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

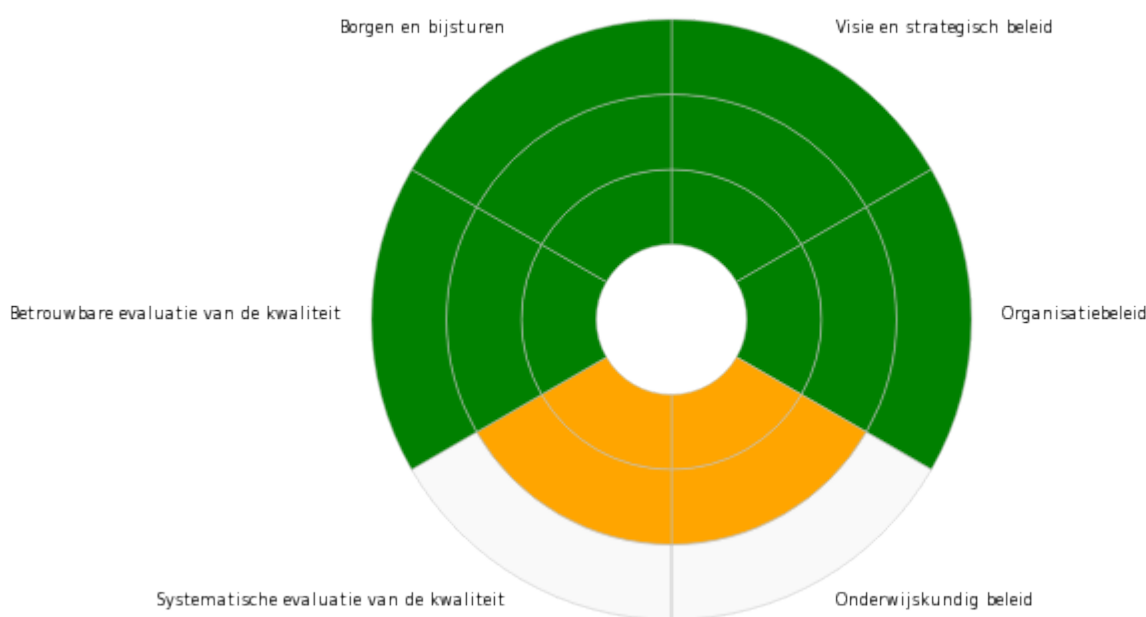
2 Administratieve situering

Alle hoofdstukken van dit verslag en het advies hebben betrekking op de doorlichtingseenheid GO! Atheneum Hoboken (doorlichtingseenheid 2000000234). Deze eenheid omvat geheel of gedeeltelijk volgende scholen:

- GO! Koninklijk Atheneum Hoboken (62091)
- GO! Koninklijk Atheneum MXM (40923).

Het aanbod van de doorlichtingseenheid en een overzicht van de onderwijslesplaatsen is terug te vinden als bijlage bij dit verslag.

3 In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?

Visie en strategisch beleid

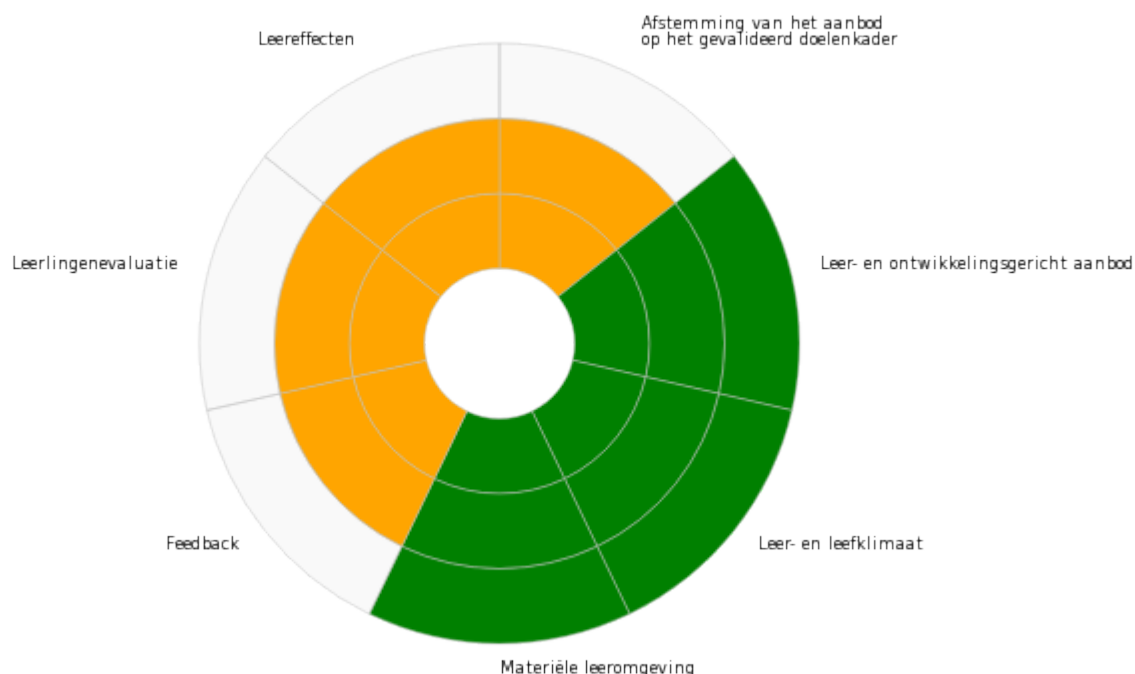
De school weet wat ze met haar onderwijs wil bereiken, hoe ze de schoolwerking wil vormgeven en hoe ze de ontwikkeling van de leerlingen wil stimuleren. Deze visie is afgestemd op de input en de context van de school en op de regelgeving. Ze vindt in toenemende mate ingang in de schoolwerking en in de onderwijsleerpraktijk. De schoolvisie is richtinggevend en inspirerend voor heel wat leden van het schoolteam. Het recent gestarte directieteam zet in eerste instantie in op de opbouw van vertrouwen en welbevinden bij het team. De school stimuleert de gezamenlijke verantwoordelijkheid om de visie te realiseren met waardevolle innovaties zoals het beroepsvoorbereidend leerjaar en het 'Handelshuis'.

Organisatiebeleid	De school ontwikkelt en voert een beleid, waarbij participatie en dialoog belangrijk zijn. Vanaf de start heeft het directieteam noodzakelijkerwijs ingezet op schoolorganisatie, infrastructuur en professionalisering. Hierbij investeerde ze in communicatie en participatie. Die aanpak heeft aantoonbare resultaten opgeleverd. De school staat open voor externe vragen en verwachtingen en speelt daar geregeld op in. Ze kan haar werking versterken door zowel de reflectie als de expertisedeling tussen leraren, bijvoorbeeld binnen de vakgroep, te stimuleren. Ze werkt samen met anderen om de onderwijsleerpraktijk en de schoolwerking te versterken. De inbreng van diverse partners waaronder de pedagogische begeleidingsdienst is daarvan een voorbeeld. Ze communiceert frequent, transparant en doelgericht over haar werking met interne en externe belanghebbenden onder andere door de wekelijkse dienstnota en het eigen tijdschrift.
Onderwijskundig beleid	De school ontwikkelt de kwaliteit van haar onderwijsleerpraktijk, maar doet dat fragmentair en niet schoolbreed. Het bereiken van de onderwijsdoelen en het uitwerken van een leerplangerichte leerlingenevaluatie vertrouwt ze toe aan de vakgroepen of de leraren die ze daarin beperkt aanstuurt en opvolgt. Uit het onderzoek van de onderwijsleerpraktijk blijken dan ook aanzienlijke kwaliteitsverschillen. Genomen maatregelen en afspraken zijn beperkt doelgericht of niet altijd duidelijk voor alle teamleden. Daardoor ondersteunt de school niet alle teamleden en kan ze de professionalisering nog weinig gericht aansturen. Voor de aanpak van de onthaalklassen anderstalige nieuwkomers (okan), de recent opgestarte initiatieven zoals het 'Handelshuis' en de werking binnen het beroepsvoorbereidend leerjaar is dat niet geval. De school kiest hier, met succes, voor innoverend onderwijs waarbij de leraren sterk kunnen rekenen op de ondersteuning vanuit het schoolbeleid. De professionalisering van het team staat in deze initiatieven voorop.
Systematische evaluatie van de kwaliteit	De school evalueert verschillende aspecten van de schoolwerking, maar heeft daarbij nog beperkt aandacht voor de evaluatie van de onderwijsleerpraktijk. De evaluatie is weinig systematisch. Met de grondige analyse en evaluatie van de lopende innovaties die door het directieteam werden vormgegeven, laat de school zien dat ze aan het begin van een sterk ontwikkeltraject staat om de kwaliteit van die verschillende aspecten te monitoren. De school staat, na het procesmatig beheersen van de organisatie op schoolniveau, voor de uitdaging om het kwaliteitsdenken verder te verspreiden en te verankeren in de volledige schoolcultuur en -werking.
Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit	De school besteedt bij haar evaluaties aandacht aan de resultaten en effecten bij de leerlingen. Ze baseert zich op diverse kwalitatieve en kwantitatieve bronnen. Ze betreft relevante partners bij haar evaluaties. De evaluaties zijn doorgaans betrouwbaar, maar kunnen nog versterkt worden door voor alle aspecten van de onderwijsleerpraktijk vooraf bepaalde doelen en beoogde effecten helder te stellen.

Borgen en bijsturen De school heeft zicht op haar sterke punten en werkpunten. Ze bewaart en verspreidt wat kwaliteitsvol is. De leerlingenbegeleiding, de GIGA-teams, de vakgroepwerking Nederlands in de eerste graad en de werking voor Okan zijn daarvan goede voorbeelden. Ze ontwikkelt doelgerichte verbeteracties voor haar werkpunten, maar kan dit nog versterken door de verantwoordelijkheden van de teamleden en de verschillende overlegstructuren duidelijker af te lijnen en kenbaar te maken.

4 In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

4.1 Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/004)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

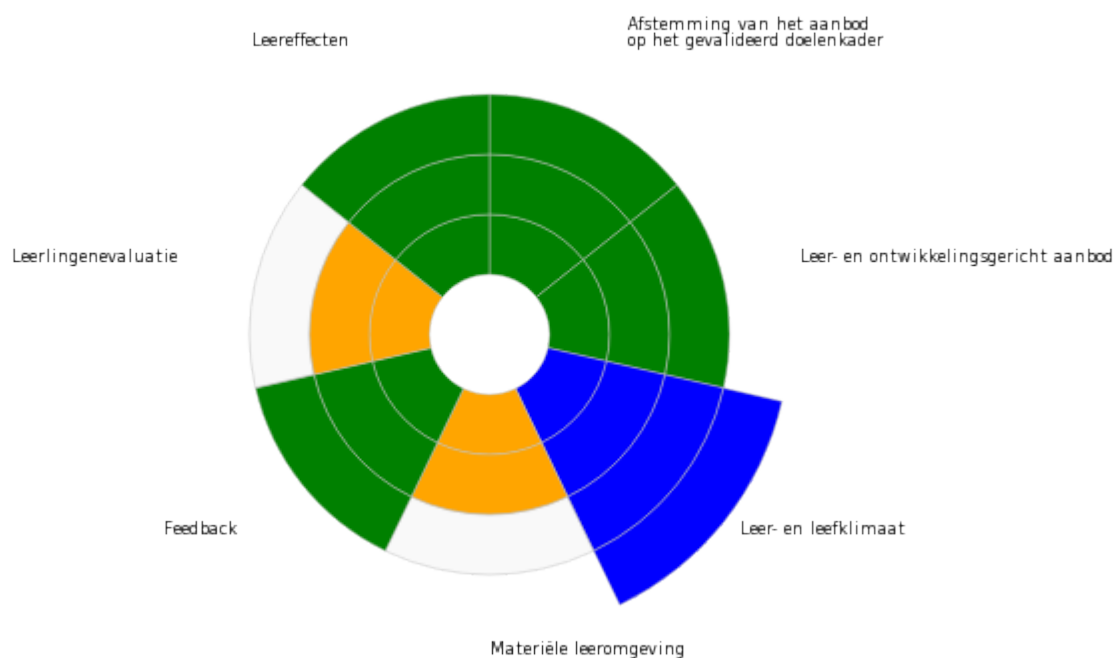
Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. De volledigheid, het evenwicht van het aanbod en de afstemming op het verwachte beheersingsniveau zijn nog werkpunten. Vorig schooljaar kreeg het domein 'leven doet leven' veel aandacht, waardoor de onderdelen rond fysica in het gedrang kwamen. Dit schooljaar zijn stappen ondernomen om dit meer in evenwicht te brengen. Er zijn nog ontwikkelkansen wat betreft het aanbod van de wetenschappelijke vaardigheden en de verwerving van basisinzichten in onder andere het gebruik van modellen.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraar benut de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. De inzet van de leraar op coöperatieve werkvormen en taalondersteunend vakonderwijs biedt kansen om te differentiëren en om het onderwijsleerproces af te stemmen op de talige competenties van alle leerlingen. Het aanbod is betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen. De vakgroep kan de graduele opbouw van de wetenschappelijke vaardigheden over de graden heen nog sterker uitwerken.

Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. De leerlingen en de leraar nemen samen verantwoordelijkheid op voor een ontspannen, respectvolle en ordelijke sfeer en efficiënt gebruik van de lestijd. De leraar toont gelijke aandacht voor zowel sterk presterende als zwak presterende leerlingen. Elke leerling krijgt evenveel waardering en positieve bekrachtiging.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraar geeft voornamelijk productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laat nog kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren door de feedback ook te richten op de doelen en het proces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader. Reproductie van kennis overheerst. Bovendien worden de wetenschappelijke vaardigheden nog te beperkt geëvalueerd. De leraar laat kansen liggen om te komen tot een transparante, betrouwbare en brede evaluatie, die is afgestemd op de doelgroep. De vragen op toetsen en examens houden nog te weinig rekening met de talige noden van de leerlingen.
Leereffecten	Het leer- en ontwikkelingsgericht aanbod en de positieve indicaties van het leerlingenwelbevinden bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk is echter te weinig systematisch. De werkpunten bij het aanbod en bij de evaluatie maken de studieresultaten onvoldoende representatief.

4.2 Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/003)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

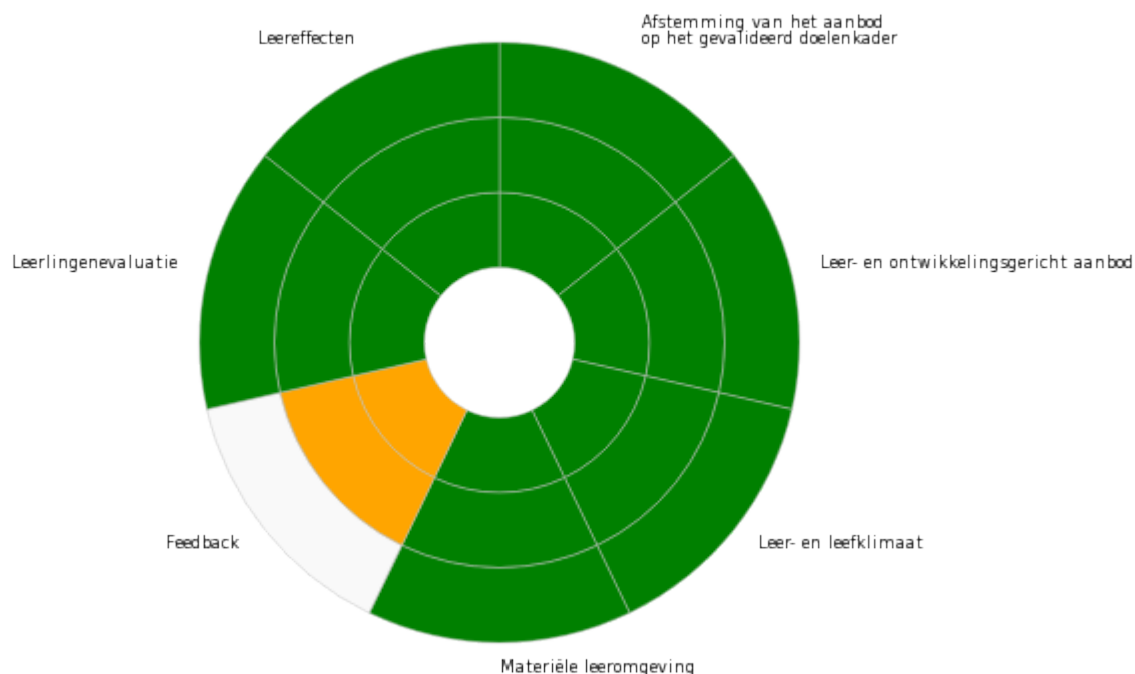
Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De leraren kunnen het aanbod voor de schrijfvaardigheid nog versterken.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraren benutten de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Daarbij hechten ze bijzondere aandacht aan de talige competenties van hun leerlingen. Het aanbod is samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt zeer sterk het leren. Zo laten de leraren de leerlingen bijvoorbeeld regelmatig aan de slag gaan met diverse leer- en vaardigheidsstrategieën. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	Tussen de leerlingen en de leraren bestaat een partnerschap dat berust op respect, inlevingsvermogen, vertrouwen en dialoog. De leerlingen en de leraren nemen samen verantwoordelijkheid op voor een ontspannen en ordelijke sfeer en efficiënt gebruik van de lestijd door elkaar bijvoorbeeld spontaan hulp te bieden. De leraren motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen en geven hen een autonome rol in het onderwijsleerproces door ruimte voor zelfsturing en een doelgericht gebruik van werk- en groepeeringsvormen waarbij leerlingen kunnen samenwerken. De leraren waken er ook over om de planning van de leeractiviteiten coherent en zichtbaar te maken voor de leerlingen. De manier waarop de leraren het positief en stimulerend leer- en leefklimaat vormgeven, is een voorbeeld van goede praktijk.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt veelal het bereiken van de doelen. De leraren zetten de beschikbare uitrusting efficiënt in. Het fysiek comfort in het leslokaal is weinig stimulerend op het vlak van temperatuur en ventilatie.
Feedback	De leraren geven geregeld ontwikkelingsgerichte feedback, waarbij ze vertrekken vanuit de doelen en de leerervaringen van de leerlingen. De feedback is zowel op het product als op het proces gericht. De feedback is veelal duidelijk, constructief en gedoseerd en vindt plaats in een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Sommige leraren kunnen de kwaliteit van de rapportcommentaren nog versterken.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader. In de evaluaties van het dagelijks werk besteden de leraren hoofdzakelijk aandacht aan de taalbeschouwing. De leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een transparante en betrouwbare evaluatie. De evaluatie is vrij breed en veelal afgestemd op de doelgroep. De leraren betrekken de leerlingen in het evaluatieproces.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De vakgroep kan de kwaliteitsbewaking van haar onderwijsleerpraktijk nog versterken, bijvoorbeeld door interne expertisedeling en de uitwerking van een doelgericht professionaliseringstraject.

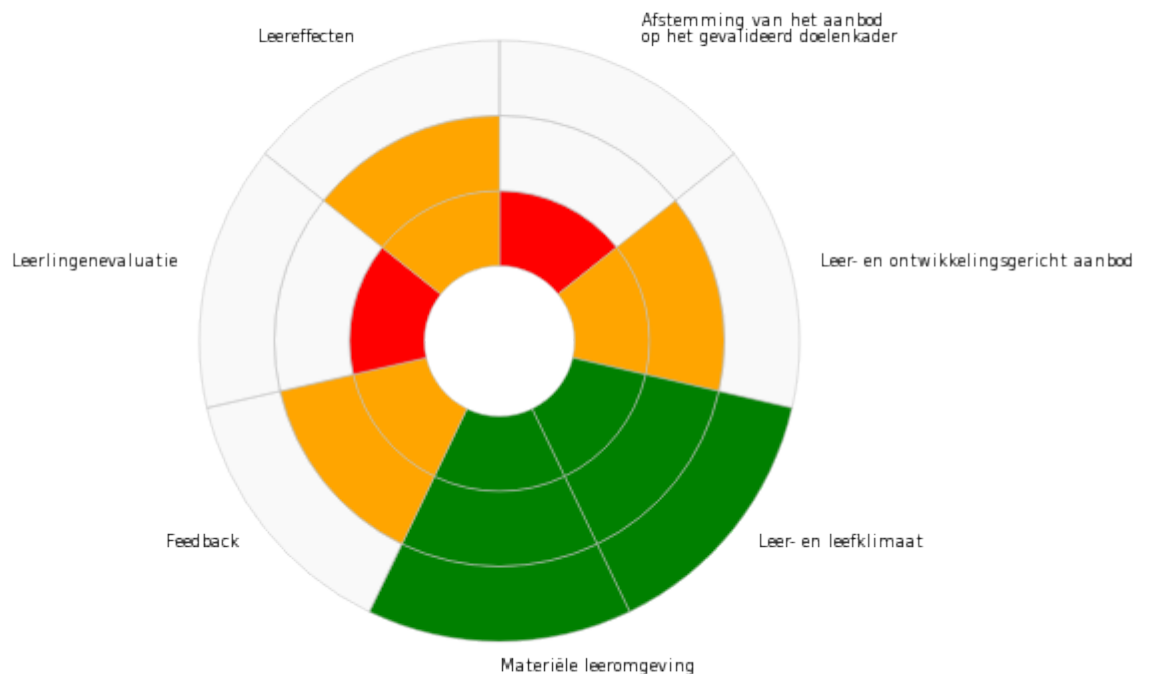
4.3 Socio-economische initiatie in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2017/001)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De eigen cursus respecteert het leerplan. Meer aandacht voor de sleutel- en ict-competenties kan het aanbod nog versterken. Daarnaast kan de leraar het aantal projecten verhogen en ze aanpakken volgens een onderzoeksmethode.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraar benut de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Het aanbod is veelal samenhangend, betekenisvol en activerend en ondersteunt het leren. De leraar kan het onderwijs versterken door de leerbegeleiding uit te bouwen. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen.
Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. Hij realiseert een rustig en veilig klasklimaat waarin iedere leerling actief bij de les wordt betrokken. De leraar maakt efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in. Met het oog op de realisatie van de ict-competenties is een frequenter gebruik van ict aangewezen.

Feedback	De leraar geeft af en toe productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Hij is zich bewust van het belang van feedback en heeft de eerste stappen gezet om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. Het schriftelijk formuleren van ontwikkelingsgerichte feedback zoals de toets- en rapportcommentaar is een ontwikkelkans.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is representatief voor het gevalideerd doelenkader en voor het aanbod. De evaluatie is transparant, betrouwbaar, afgestemd op de doelgroep en geïntegreerd in het onderwijsleerproces. De leraar kan de evaluatie versterken door breed te evalueren op basis van beoordelingscriteria waarbij de leerlingen hun inbreng kunnen doen.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De vakgroep kan sterker ingezet worden als platform voor kwaliteitsbewaking.

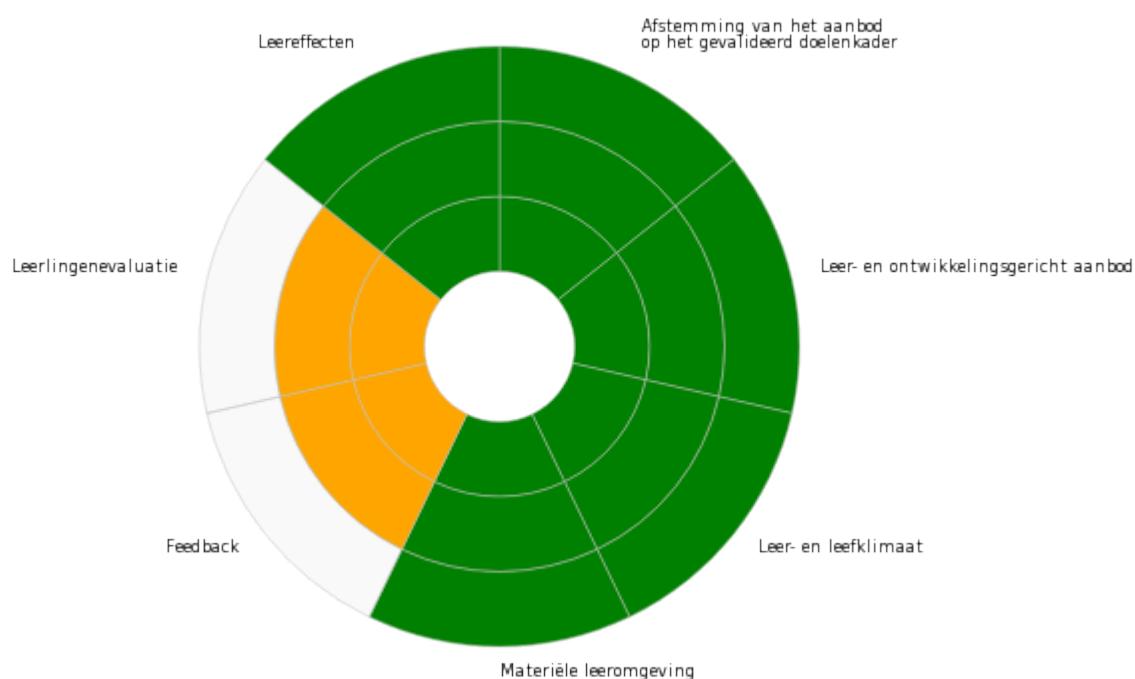
4.4 Economie in de tweede graad aso in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	Het aanbod is onvoldoende afgestemd op het gevalideerd doelenkader. Verschillende domeinen van leerdoelen alsook de cesaerdoelen met betrekking tot de onderzoekscompetentie zijn niet aan bod gekomen. Het aanbod is hoofdzakelijk kennisgericht waardoor het gewenste beheersingsniveau niet wordt behaald.
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraar stelt haalbare doelen voor de meeste leerlingen. De afstemming van het onderwijsleerproces op de beginsituatie van de leerlingen is voor verbetering vatbaar. De leraar laat kansen liggen om het aanbod samenhangend, betekenisvol en activerend te maken. De leraar hanteert hoofdzakelijk het onderwijsleergesprek. Het leerboek vormt de leidraad van het aanbod waarvan de mogelijkheden eerder oppervlakkig benut worden. Het is een ontwikkelkans voor de leraar om in te zetten op leerbegeleiding en het onderwijsleerproces af te stemmen op de talige competenties van de groep leerlingen. De onderwijsorganisatie is gericht op het bereiken van de doelen.
Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief leer- en leefklimaat. De leraar motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. De leraar maakt efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraar zet de beschikbare uitrusting overwogen in. De beperkte beschikbaarheid/aanwezigheid van ict-mogelijkheden belemmert het gebruik van het didactisch boekhoudpakket.
Feedback	De leraar geeft af en toe productgerichte feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Hij laat kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. Het schriftelijk formuleren van ontwikkelingsgerichte feedback zoals de toets- en rapportcommentaar is een ontwikkelkans.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is onvoldoende representatief voor het gevalideerd doelenkader of het aanbod. De evaluatie betreft veelal kennis en is onvoldoende vaardigheidsgericht. De evaluatie is onvoldoende transparant, onvoldoende afgestemd op de doelgroep en nauwelijks geïntegreerd in het onderwijsleerproces. Beoordelingscriteria worden niet gehanteerd noch hebben leerlingen een inbreng in de evaluatie. De leraar bevraagt quasi uitsluitend schriftelijk. Ondanks de talige noden van de leerlingen bevat de evaluatie veel tekstelementen waarbij de taalvaardigheid wordt beoordeeld en niet de leerdoelen. De structuur en opmaak van de examens zijn niet ondersteunend voor de leerlingen.

Leereffecten De onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De vakgroep staat aan het begin van een traject om de kwaliteit van haar onderwijs te bewaken. Het is een ontwikkelkans voor de vakgroep om een logische en graduele opbouw van kennis, vaardigheden, attitudes en strategieën uit te werken over de leerjaren en de gelijkgerichtheid tussen de leraren te bewaken.

4.5 Nederlands in de tweede graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2012/019)

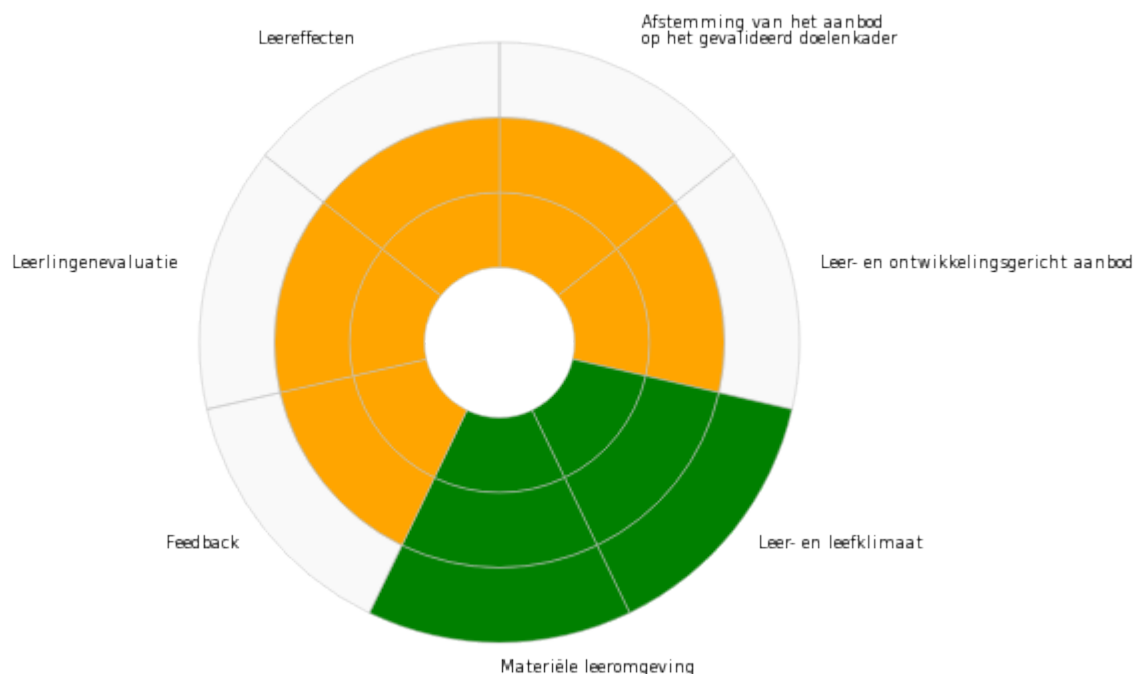

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De leraar kan het aanbod voor de schrijfvaardigheid verder uitdiepen. Ze kan de leerlingen nog meer leren werken rond informatieverwerking en -verwerking voor de literaire component.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod De leraar benut de beginsituatie van de groep leerlingen om haalbare en uitdagende doelen te stellen en om het onderwijsleerproces vorm te geven. Daarbij hecht ze bijzondere aandacht aan de talige competenties van haar leerlingen. Het aanbod is samenhangend, betekenisvol en vrij activerend en ondersteunt zeer sterk het leren. Zo laat de leraar de leerlingen bijvoorbeeld regelmatig aan de slag gaan met diverse leer- en vaardigheidsstrategieën. De onderwijsorganisatie bevordert het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	De leraar creëert een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. Ze motiveert de leerlingen, ondersteunt hen, waardeert hen, gaat vaak met hen in interactie en houdt rekening met hun inbreng. De leraar maakt efficiënt gebruik van de lestijd door onder andere duidelijke grenzen te stellen en positief in te gaan op gewenst gedrag.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt het bereiken van de doelen. De leraar zet de beschikbare uitrusting efficiënt in.
Feedback	De leraar geeft productgerichte feedback, die vrij duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laat kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is beperkt representatief voor het gevalideerd doelenkader. In de evaluaties van het dagelijks werk besteedt de leraar zeer veel aandacht aan de taalbeschouwing. De leraar laat nog kansen liggen om te komen tot een transparante en betrouwbare evaluatie. De evaluatie is vrij breed en in wisselende mate afgestemd op de doelgroep. De leraar betreft af en toe de leerlingen in het evaluatieproces.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten tonen aan dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. De vakgroep kan de kwaliteitsbewaking van haar onderwijsleerpraktijk nog versterken, bijvoorbeeld door interne expertisedeling en de uitwerking van een doelgericht professionaliseringstraject.

4.6 Dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2005/003 en 2006/129)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

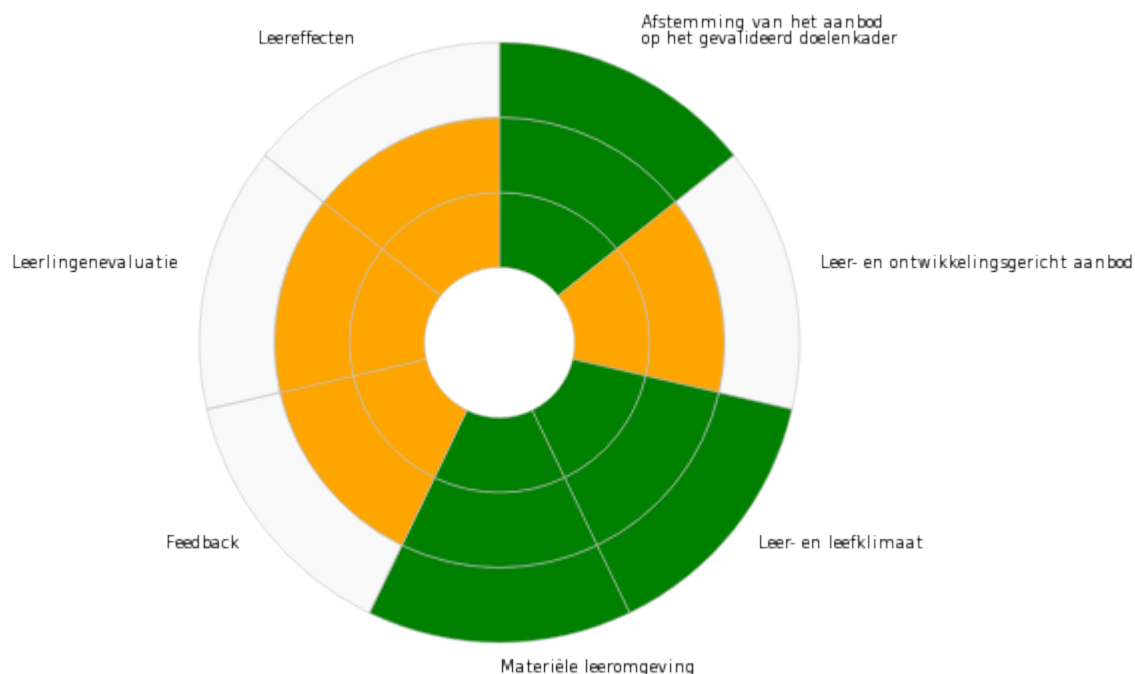
Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. In beide leerplannen zijn de volledigheid, het evenwicht van het aanbod en de afstemming op het verwachte beheersingsniveau nog werkpunten. Klavierstudie en het rekenblad nemen te veel lestijd in beslag. De nadruk ligt bij de toepassingspakketten voornamelijk op de technische en operationele vaardigheden en onvoldoende op inzicht en probleemoplossend denken. Daarnaast krijgen de algemene doelen en vakattitudes te weinig expliciete aandacht. De leraren laten kansen liggen om het aanbod voldoende af te stemmen op het leerplan. Ze kunnen onder meer beter rekening houden met de handelingswerkwoorden van de doelen.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraren hebben zicht op de beginsituatie en de talige competenties van de leerlingen en stellen haalbare doelen voor de meeste leerlingen. Ze slagen er echter nog te weinig in om uitdagende doelen te stellen voor alle leerlingen. De leraren laten nog kansen liggen om het aanbod samenhangend, betekenisvol en activerend te maken. Bepaalde onderwerpen komen veeleer geïsoleerd en abstract aan bod. De leerlingen leren en oefenen te weinig binnen realistische en authentieke contexten die aansluiten bij hun leefwereld. Het leermateriaal is voor sommige onderdelen onvoldoende actueel. De leraren bieden onder meer instructiefilmpjes aan om het leren te ondersteunen, maar zetten te beperkt in op leerstrategieën voor de versterking van de zelfredzaamheid van de leerlingen. De onderwijsorganisatie is gericht op het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. Ze motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leraren komen zoveel mogelijk tegemoet aan de sociaal-emotionele behoeften van de leerlingen. Ze kunnen het gebruik van de lestijd efficiënter maken door de leeractiviteiten en de evaluatie optimaal te richten op de doelen uit het gevalideerd doelenkader.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt veelal het bereiken van de doelen. De bedrijfszekerheid van sommige (verouderde) computers en de internetverbinding kunnen geoptimaliseerd worden. De leraren zetten de beschikbare uitrusting zo efficiënt mogelijk in en de leerlingen krijgen ruim de gelegenheid om op school te oefenen. De aankleding van de computerlokalen draagt bij tot de versterking van het onderwijsleerproces.
Feedback	De leraren geven geregeld feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laten kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. De leraren geven veeleer feedback die gericht is op het verbeteren van fouten en vertrekken nog te weinig vanuit de doelen. De schriftelijke commentaren (bijvoorbeeld op de rapporten) zijn voornamelijk gericht op inzet en motivatie.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is veelal representatief voor het aanbod, maar spoort slechts beperkt met het gevalideerd doelenkader. De evaluatie is vooral gericht op het bevragen van kennis en technische vaardigheden. Vragen vanuit realistische contexten die peilen naar inzicht en probleemoplossende vaardigheden, komen minder voor. De evaluatie is deels transparant en betrouwbaar. Onder meer voor de evaluatie van de vakattitudes zijn de beoordelingscriteria onvoldoende scherp geformuleerd. De vraagstelling is gevarieerd, maar de leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een brede evaluatie, die aansluit bij de leefwereld van de doelgroep.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Het aanwenden van de vakgroep als platform voor interne kwaliteitszorg is een ontwikkelkans.

4.7 Dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de derde graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2008/029 en 2008/032)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

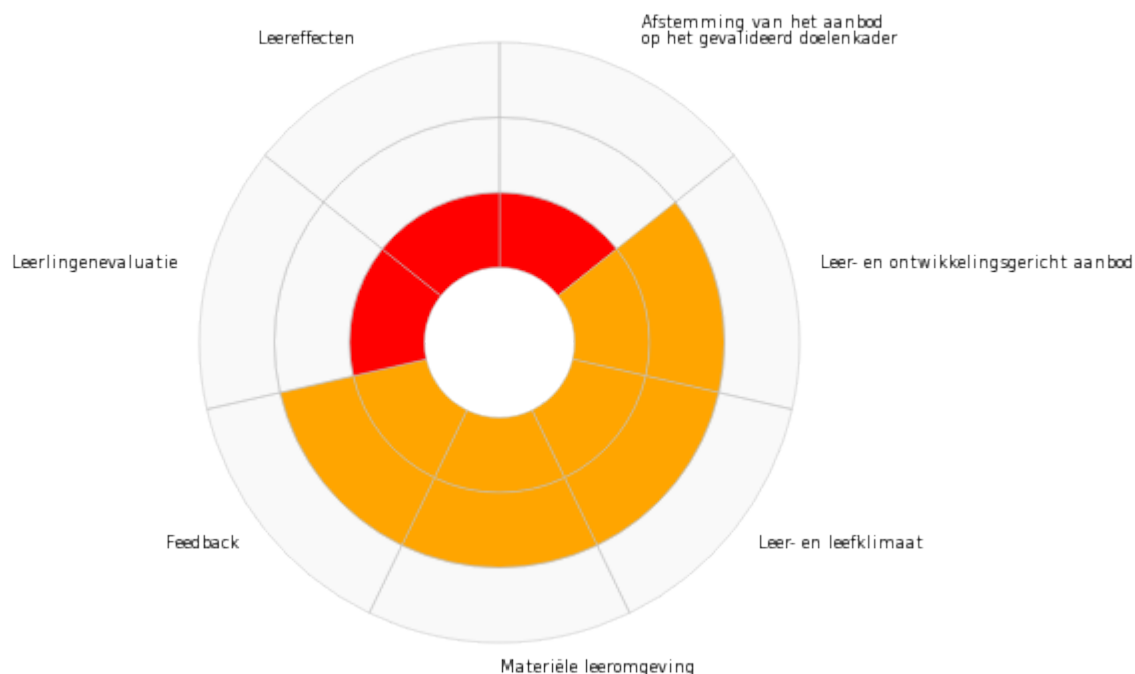
Het aanbod spoort met het gevalideerd doelenkader en is nagenoeg volledig. Het aanbod is evenwichtig en veelal afgestemd op het verwachte beheersingsniveau. De leraren kunnen het aanbod versterken door de algemene doelen meer expliciet aandacht te geven en voor bepaalde leerplanonderdelen meer rekening te houden met de handelingswerkwoorden van de doelen.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraren hebben zicht op de beginsituatie en de talige competenties van de leerlingen en stellen haalbare doelen voor de meeste leerlingen. Ze slagen er echter nog te weinig in om uitdagende doelen te stellen voor alle leerlingen. De leraren laten nog kansen liggen om het aanbod samenhangend, betekenisvol en activerend te maken. Bepaalde onderwerpen komen veeleer geïsoleerd en abstract aan bod. De leerlingen leren en oefenen te weinig binnen realistische en authentieke contexten die aansluiten bij hun leefwereld. Het leermateriaal is voor sommige onderdelen onvoldoende actueel. De leraren bieden onder meer instructiefilmpjes aan om het leren te ondersteunen, maar zetten te beperkt in op leerstrategieën voor de versterking van de zelfredzaamheid van de leerlingen. De onderwijsorganisatie is gericht op het bereiken van de doelen.

Leer- en leefklimaat	De leraren creëren een positief en stimulerend leer- en leefklimaat. Ze motiveren de leerlingen, ondersteunen hen, waarderen hen, gaan vaak met hen in interactie en houden rekening met hun inbreng. De leraren komen zoveel mogelijk tegemoet aan de sociaal-emotionele behoeften van de leerlingen. Ze kunnen het gebruik van de lestijd efficiënter maken door de leeractiviteiten en de evaluatie optimaal te richten op de doelen uit het gevalideerd doelenkader.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt veelal het bereiken van de doelen. De bedrijfszekerheid van sommige (verouderde) computers en de internetverbinding kunnen geoptimaliseerd worden. De leraren zetten de beschikbare uitrusting zo efficiënt mogelijk in en de leerlingen krijgen ruim de gelegenheid om op school te oefenen. De aankleding van de computerlokalen draagt bij tot de versterking van het onderwijsleerproces.
Feedback	De leraren geven geregeld feedback, die duidelijk, constructief, gedoseerd en motiverend is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laten kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. De leraren geven veeleer feedback die gericht is op het verbeteren van fouten en vertrekken nog te weinig vanuit de doelen. De schriftelijke commentaren (bijvoorbeeld op de rapporten) zijn voornamelijk gericht op inzet en motivatie.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is veelal representatief voor het aanbod, maar spoort slechts beperkt met het gevalideerd doelenkader. De evaluatie is vooral gericht op het bevragen van kennis en technische vaardigheden. Vragen vanuit realistische contexten die peilen naar inzicht en probleemoplossende vaardigheden, komen minder voor. De evaluatie is deels transparant en betrouwbaar. Onder meer voor de evaluatie van de vakattitudes zijn de beoordelingscriteria onvoldoende scherp geformuleerd. De vraagstelling is gevarieerd, maar de leraren laten nog kansen liggen om te komen tot een brede evaluatie, die aansluit bij de leefwereld van de doelgroep.
Leereffecten	De onderwijsleerpraktijk, de kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk, het leerlingenwelbevinden en de studieresultaten bieden gedeeltelijke garanties dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Het aanwenden van de vakgroep als platform voor interne kwaliteitszorg is een ontwikkelkans.

4.8 Natuurwetenschappen in de derde graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2014/009)

Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

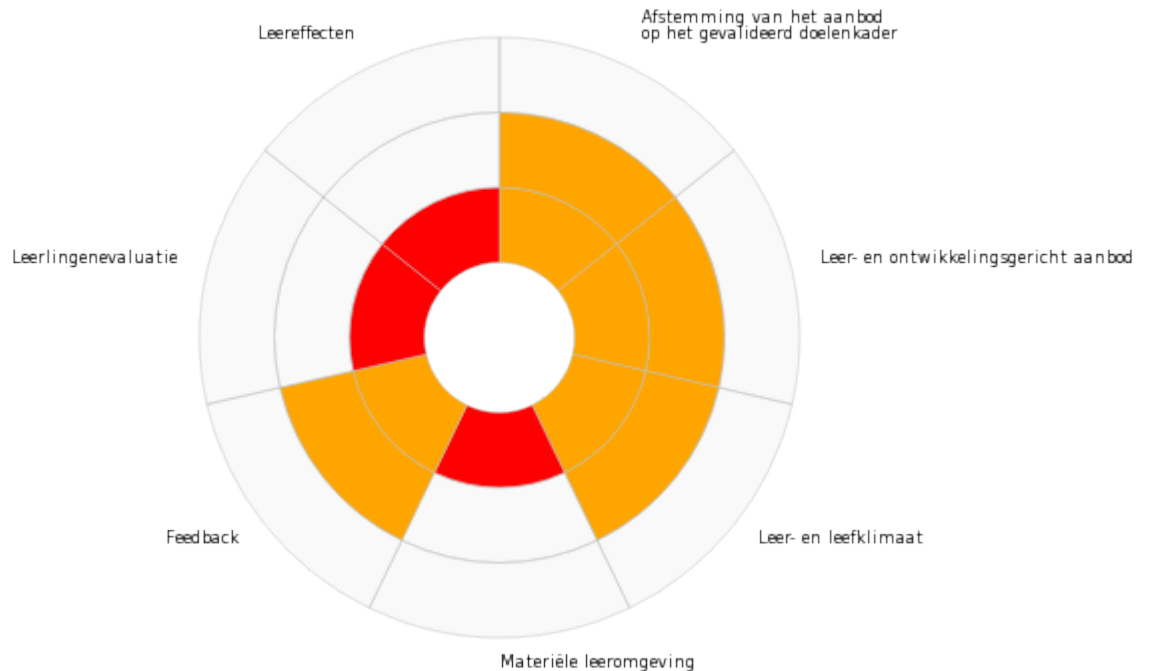
Het aanbod is onvoldoende afgestemd op het gevalideerd doelenkader. Het aanbod bestrijkt nog maar gedeeltelijk alle domeinen van doelen en is onevenwichtig. De algemene doelen worden onvoldoende aangeboden en er is veel aandacht voor eigen doelen, zoals de focus op kwantitatieve toepassingen en abstracte concepten. Het aanbod spoort dan ook niet met het verwachte verwerkingsniveau en de verwachte moeilijkheidsgraad van het gevalideerd doelenkader. De realisatie van de algemene doelen en leerplandoelen gebeurt bovendien onvoldoende binnen de concept-contextbenadering.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod

De leraar laat nog kansen liggen om haalbare en uitdagende doelen te stellen voor de meeste leerlingen. De afstemming van het onderwijsleerproces op de beginsituatie van de leerlingen is voor verbetering vatbaar. Zowel de talige competenties van de leerlingen als de benadering 'wetenschappen voor de burger van morgen' worden te weinig als vertrekpunt genomen. De leraar laat nog kansen liggen om het aanbod samenhangend, betekenisvol en activerend te maken. De sterk gestuurde aanpak laat weinig mogelijkheden voor interactie, experiment en zelfontdekkend leren.

Leer- en leefklimaat	De leraar levert inspanningen om een positief leer- en leefklimaat te creëren. Ze laat echter nog kansen liggen om met alle leerlingen in interactie te gaan en om hen allemaal, ook de zwak presterende leerlingen, te motiveren en te waarderen. De inspanningen die de leraar levert om door efficiënt gebruik van de lestijd de kansen om te leren te maximaliseren, is voor verbetering vatbaar.
Materiële leeromgeving	De school levert voldoende inspanningen om de materiële leeromgeving vorm te geven conform de eisen van het gevalideerd doelenkader en de onderwijsbehoeften van alle leerlingen. De leraar laat echter kansen liggen om de beschikbare uitrusting efficiënt in te zetten.
Feedback	De leraar geeft af en toe productgerichte feedback, die duidelijk en gedoseerd is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laat kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces.
Leerlingenevaluatie	De evaluatie is onvoldoende representatief voor het gevalideerd doelenkader. Ze is nauwelijks afgestemd op de doelen. De evaluatie is onvoldoende transparant en nauwelijks geïntegreerd in het onderwijsleerproces. Er is een eenzijdige nadruk op summatieve evaluatie en productevaluatie. De evaluatie houdt weinig rekening met de talige competenties van de doelgroep en sluit nauwelijks aan bij de leefwereld van de leerlingen.
Leereffecten	De school kan niet aantonen dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Vorig schooljaar haalde in het eerste leerjaar van de derde graad minder dan de helft van de leerlingen de cesuur. Er is nauwelijks kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk met aandacht voor de leerprestaties.

4.9 Expressie, opvoedkunde en verzorging in het derde leerjaar van de derde graad bso in de studierichting Kinderzorg (leerplan 2010/047)

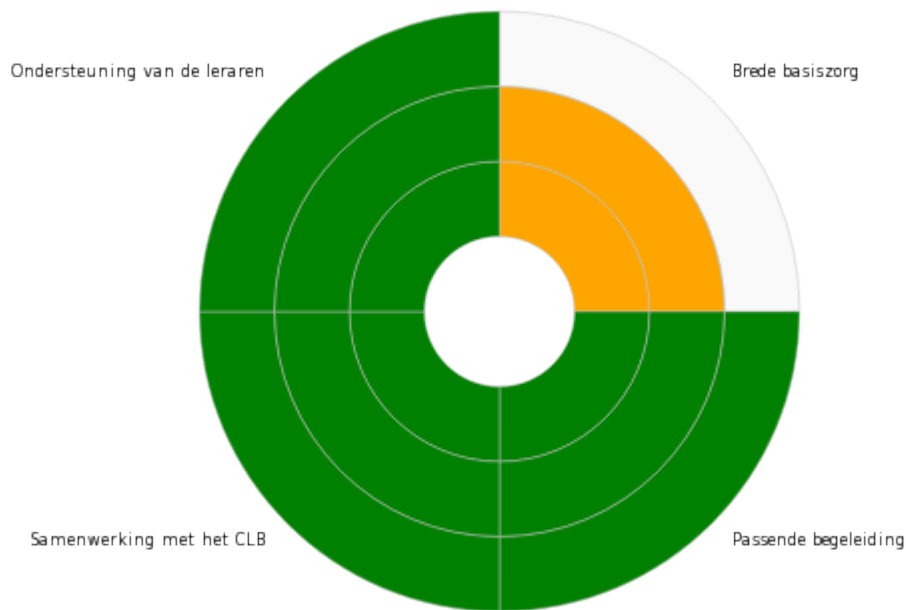
Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader

Het aanbod spoort gedeeltelijk met het gevalideerd doelenkader. De school kan het nodige materiaal voor de doelen gekoppeld aan het vak 'verzorging' niet voorleggen. De volledigheid, het evenwicht van het aanbod en de afstemming op het verwachte beheersingsniveau zijn nog werkpunten. De doelen gekoppeld aan 'expressie' komen zeer onvolledig aan bod. De geïntegreerde proef bestaat uit een bundeling van losse opdrachten en is nog onvoldoende gericht op de integratie op het niveau van de zorgvrager. De vakgroep laat nog kansen liggen om het aanbod meer doordacht af te stemmen op de visie van het leerplan.

Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	De leraren stellen haalbare en uitdagende doelen voor de meeste leerlingen. De afstemming van het onderwijsleerproces op de beginsituatie van de leerlingen is voor verbetering vatbaar. Het aanbod doorbreekt de samenhang van het leerplan door de theoretische doelen te beperkt vanuit het praktisch handelen te benaderen, maar ook door de doelen te weinig in relatie tot elkaar aan te bieden. Voor 'opvoedkunde' werd hiertoe recent een goede aanzet gegeven. De leerinhouden weerspiegelen onvoldoende de logische en graduele opbouw van competenties, kennis, vaardigheden en vakattitudes. De gebruikte casussen en opdrachten zijn soms authentiek en realistisch, maar dagen de leerlingen nog te weinig uit om hun competenties aan te wenden in steeds complexer wordende contexten waarbij de zorgvrager 'met al zijn/haar facetten' centraal staat. Er zijn nog groeikansen om met meer differentiatie het aanbod haalbaar en uitdagend af te stemmen op de groep leerlingen. De onderwijsorganisatie is nog te weinig gericht op het bereiken van de doelen.
Leer- en leefklimaat	De meeste leraren leveren inspanningen om een positief leer- en leefklimaat te creëren. Een aantal leraren laten nog kansen liggen om leerlingen te motiveren, te ondersteunen, te waarderen en met hen in interactie te gaan. De aanmoedigingen door de leraren zijn vaak eenzijdig gericht op het behalen van punten en dagen de leerlingen te weinig uit om hun onderwijsleerproces zelf mee aan te sturen. De leraren laten kansen liggen om rekening te houden met de actieve inbreng van de leerlingen en samen verantwoordelijkheid op te nemen voor het efficiënt gebruik van de lestijd.
Materiële leeromgeving	De materiële leeromgeving ondersteunt onvoldoende het bereiken van de doelen. De leslokalen beantwoorden qua infrastructuur, inrichting en uitrusting onvoldoende aan de vereisten van het leerplan waardoor het onderwijsleerproces aan efficiëntie en effectiviteit inboet en het geïntegreerd werken zo goed als onmogelijk is. Zo beantwoordt het lokaal voor 'verzorging' niet aan een realistische context waar geïntegreerd met casussen gewerkt kan worden. Bovendien vinden bepaalde lessen plaats in leslokalen waar onvoldoende leermiddelen aanwezig zijn. De lokalen missen de uitstraling van de specificiteit van de opleiding. Het eigen leermateriaal van 'opvoedkunde en 'verzorging' is actueel waar nodig, verzorgd en gericht op de ondersteuning van de leerlingen.
Feedback	De leraren geven af en toe productgerichte feedback, die duidelijk, constructief en gedoseerd is en die past binnen een klimaat van veiligheid en vertrouwen. Ze laten kansen liggen om de feedback ontwikkelingsgericht te formuleren en systematisch in te bedden in het onderwijsleerproces. De feedback focust nog te veel op het vaststellen van problemen, is nog te weinig uitdagend en te beperkt gericht op de volgende stappen in het leerproces. De leraren laten nog kansen liggen om onder meer op basis van de competenties, kennis, vaardigheden en vakattitudes het groeiproces van de leerlingen in kaart te brengen en zodoende het eigenaarschap te stimuleren. Er blijven nog mogelijkheden onbenut om die informatie, bijvoorbeeld via het rapport, meer gestructureerd aan te bieden met het oog op een adequatere ondersteuning van het leertraject.

Leerlingenevaluatie	De evaluatie is onvoldoende representatief voor het gevalideerd doelenkader. De evaluatie is onvoldoende transparant, onvoldoende afgestemd op de doelgroep en nauwelijks geïntegreerd in het onderwijsleerproces. Bij de beoordeling van opdrachten en werkstukken ontbreken objectieve en duidelijke evaluatiecriteria. De evaluatie van de vaardigheden is weinig transparant. Voor de kennisdoelen worden de leerlingen onvoldoende uitgedaagd om de kennis toe te passen op steeds complexer wordende casussen en zorgvragen. Voor 'expressie' is er geen koppeling met de doelen. Er blijven kansen liggen om de leerlingen via zelfevaluatie en peerevaluatie te betrekken. Voor de stage werden een geheel van competenties naar voren geschoven. Dat is een goede aanzet, maar de hoeveelheid en de mathematische benadering geven geen duidelijk beeld over het kunnen van de leerlingen op de vooropgestelde competenties. De leerlingen krijgen dan ook onvoldoende kansen om aan te tonen dat ze het verwachte beheersingsniveau bereiken.
Leereffecten	De school kan niet aantonen dat een zo groot mogelijke groep leerlingen de minimaal gewenste output bereikt. Er is nauwelijks kwaliteitsbewaking van de onderwijsleerpraktijk met aandacht voor de leerprestaties. Een onderzoekende blik op het onderwijsaanbod en op de evaluatiepraktijk, een leerplanstudie en een betere horizontale en verticale afstemming binnen de vakgroep kunnen de kwaliteitsbewaking bevorderen. De aansturing, ondersteuning en opvolging vanuit het schoolbeleid kan voor de nodige stimulansen zorgen.

4.10 De leerlingenbegeleiding

Brede basiszorg

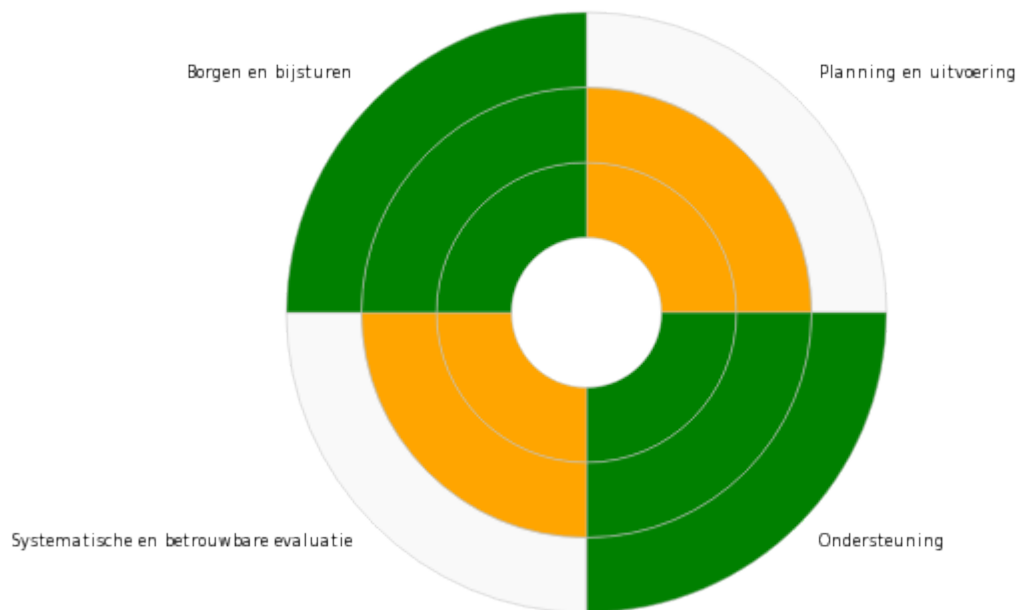
Het schoolteam streeft ernaar de optimale ontwikkeling van alle leerlingen te stimuleren. Het schoolteam is sterk bewust van de schoolcontext en de kenmerken van de leerlingengroep. De school levert inspanningen om een krachtige leeromgeving te creëren en plant op het vlak van leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren en onderwijsloopbaan een aantal acties, waaronder verschillende op schoolniveau. De school wil de leerlingen benaderen vanuit hun sterktes en talenten. Ze zet ook prioritair in op een goede band met de leerlingen en op taalondersteunend en herstelgericht werken. De aandacht voor het welbevinden van de leerlingen is merkbaar tot op de klasvloer. Het schoolteam laat echter binnen de domeinen leren en studeren en onderwijsloopbaan nog kansen liggen. Niet elke leraar beschikt al over de nodige inzichten om een krachtige leeromgeving vorm te geven afgestemd op de kenmerken van de leerlingengroep, zoals blijkt uit het wisselende beeld van de onderwijsleerpraktijk. Binnen het domein preventieve gezondheidszorg heeft de school ook nog groeikansen en kan ze nog sterker inzetten op doelgerichte acties.

Passende begeleiding	Het schoolteam heeft zicht op de specifieke onderwijsbehoeften van de leerlingen en baseert daarop een stapsgewijze begeleiding gericht op gelijke kansen. De begeleiding wordt individueler naarmate de nood aan zorg stijgt. De interne leerlingenbegeleiders stellen het welbevinden van de leerlingen centraal. Zij stellen een individueel handelingsplan op voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften en doen voor de uitvoering ervan een beroep op de expertise van de leraren. Een meer transparante communicatie van de leerlingengegevens vanuit de leerlingenbegeleiding en ondersteunende kaders kunnen de passende begeleiding op de klasvloer versterken. Wanneer de passende maatregelen niet volstaan, schakelt het schoolteam de hulp van het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) in. Het schoolteam volgt de effecten van de begeleiding op. Het systematisch benoemen van de effecten kan ervoor zorgen dat de maatregelen gericht worden bijgestuurd en kan de leraren stimuleren bij hun aanpak. Het schoolteam betreft de leerlingen, de ouders en relevante partners bij de begeleiding. De communicatie over de begeleiding is laagdrempelig en transparant.
Samenwerking met het CLB	De school werkt via de zorgcel systematisch, planmatig en transparant samen met het CLB op het vlak van de individuele leerlingenbegeleiding. De samenwerkingsafspraken voor het versterken van het schoolteam, onder andere op het vlak van de informatieverstrekking, zijn minder schoolspecifiek ingevuld. Het schoolteam baseert zijn ondersteuningsvragen op concrete noden en op een analyse van knelpunten. Wanneer de brede basiszorg en de maatregelen uit de verhoogde zorg niet volstaan, formuleert de school een hulpvraag aan het CLB. Voor een doorverwijzing naar een schoolexterne begeleiding doet het schoolteam doorgaans een beroep op de draaischijffunctie van het CLB.
Ondersteuning van de leraren	De school coördineert de begeleidingsinitiatieven. Ze brengt de ondersteuningsbehoeften van leraren in kaart en investeert in een aantal maatregelen, afspraken en professionaliseringsactiviteiten om het handelen van leraren in de brede basiszorg en in de verhoogde zorg vorm te geven en waar nodig te versterken. Op basis van een degelijke beeldvorming en de noden van de leraren zet de school prioritair in op het 4-ladenmodel, coöperatieve werkvormen en taalondersteunend onderwijs. De school zet daarnaast bewust in op veranderingstrajecten binnen specifieke teams. Voorbeelden hiervan zijn de GIGA-teams in de eerste graad en het lerarenteam kantoor. De ondersteuning binnen de professionaliseringsprioriteiten is leraar- en teamgericht met hier en daar reeds waarneembare effecten in de onderwijsleerpraktijk. Gezien de geschiedenis en context van de school hanteert het beleid bewust het olievlekprincipe wat betreft het doorgeven van inzichten. Er gaat ook veel aandacht naar het welbevinden van leraren en in toenemende mate ook naar het coachen van leraren. De school beseft dat ze op een aantal punten nog strategischer te werk kan gaan om haar uiteindelijke doel te bereiken. Voor bijkomende inhoudelijke expertise doet de school een beroep op het CLB, op de pedagogische begeleidingsdienst of een andere externe dienst of op het ondersteuningsnetwerk.

5 In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

Het bestuur van de school is verantwoordelijk voor de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de gebouwen en lokalen. Aan de hand van volgende processen gaat de onderwijsinspectie enkel na of de school hiervoor een doeltreffend beleid ontwikkelt en voert:

- elektriciteit
- gebouwen en onderhoud
- ongevallen en hulpverlening.

Planning en uitvoering

De school plant beperkt maatregelen en acties gericht op het voorkomen of inperken van risico's en het voorkomen of beperken van schade. Ze neemt deze acties gedeeltelijk op in het globaal preventieplan, maar ze beschikt niet over een geconcretiseerd jaaractieplan. De school voert geplande acties uit, zoals de aanpassing van de leraarskamer. Ze laat echter kansen liggen om proactief concrete preventiemaatregelen te nemen. Ze voert ook niet altijd compenserende maatregelen door in afwachting van een oplossing ten gronde. De school zet geleidelijk aan stappen om de planning en uitvoering systematischer uit te werken. Daarbij doet ze onder meer een beroep op de expertise van de scholengroep.

Ondersteuning	De school ondersteunt de planning, de uitvoering en de evaluatie van de maatregelen en acties. Ze voorziet planmatig in financiële, materiële en personele middelen. Zo heeft de school de afgelopen jaren bijzondere inspanningen geleverd om het aantal gebrevetteerde hulpverleners functioneel te verhogen. De interne preventieadviseur is zo goed als dagelijks beschikbaar en zorgt ervoor dat de aandacht voor woonbaarheid, veiligheid en hygiëne zichtbaar ingang vindt in de schoolwerking.
Systematische en betrouwbare evaluatie	De school evalueert enkele processen en bijhorende acties. De evaluatie is weinig systematisch. De school benut bij haar evaluaties niet altijd alle beschikbare bronnen of de expertise van relevante partners. Hierdoor komt de betrouwbaarheid van de evaluaties in het gedrang. Voor het proces 'gebouwen en onderhoud' doet ze onder meer een beroep op de signaalfunctie van de leraren en leerlingen. Daarnaast maakt ze echter beperkt doeltreffend gebruik van verslagen van externe deskundigen om tekorten weg te werken. Dat is bijvoorbeeld het geval voor het proces 'elektriciteit'.
Borgen en bijsturen	De school heeft een vrij goed zicht op haar sterke punten en werkpunten. Ze bewaart en verspreidt in voldoende mate wat kwaliteitsvol is. Ze ontwikkelt in toenemende mate doelgerichte verbeteracties voor haar werkpunten. Zo stelt ze bestaande acties en processen bij naar aanleiding van vastgestelde werkpunten. De school kan de borging en bijsturing versterken door de bijgestelde en nieuwe acties concreet op te nemen in het jaaractieplan of het globaal preventieplan.

6 **Respecteert de school de regelgeving?**

Er werden geen inbreuken vastgesteld.

7 Samenvatting

Legende

- = beneden de verwachting
- ◆ = benadert de verwachting
- = volgens de verwachting
- ★ = overstijgt de verwachting.

7.1 In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit?

Visie en strategisch beleid	●
Organisatiebeleid	●
Onderwijskundig beleid	◆
Systematische evaluatie van de kwaliteit	◆
Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit	●
Borgen en bijsturen	●

7.2 In welke mate verstrekt de school kwaliteitsvol onderwijs?

7.2.1 De leerlingenbegeleiding

Brede basiszorg	◆
Passende begeleiding	●
Samenwerking met het CLB	●
Ondersteuning van de leraren	●

7.2.2 De onderwijsleerpraktijk

	Natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/004)	Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/003)	Socio-economische initiatie in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2017/001)	Economie in de tweede graad aso in de studierichting Economie (leerplan 2006/155)	Nederlands in de tweede graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2012/019)	Dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2005/003 en 2006/129)	Dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de derde graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2008/029 en 2008/032)	Natuurwetenschappen in de derde graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2014/009)	Expressie, opvoedkunde en verzorging in de derde leerjaar van de derde graad bso in de studierichting Kinderzorg (leerplan 2010/001)
Afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader	◆	●	●	■	●	◆	●	■	◆
Leer- en ontwikkelingsgericht aanbod	●	●	●	◆	●	◆	◆	◆	◆
Leer- en leefklimaat	●	★	●	●	●	●	●	◆	◆
Materiële leeromgeving	●	◆	●	●	●	●	●	◆	■
Feedback	◆	●	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
Leerlingenevaluatie	◆	◆	●	■	◆	◆	◆	■	■
Leereffecten	◆	●	●	◆	●	◆	◆	■	■

7.3 In welke mate voert de school een doeltreffend beleid op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne?

Planning en uitvoering	◆
Ondersteuning	●
Systematische en betrouwbare evaluatie	◆
Borgen en bijsturen	●

8 Advies betreffende de erkenning en aanbevelingen

De onderwijsinspectie formuleert over de verdere erkenning van de school een GUNSTIG ADVIES waarbij het schoolbestuur zich dient te engageren om aan de hieronder vermelde tekorten te werken.

De onderwijsinspectie doet de volgende aanbevelingen met het oog op de verdere kwaliteitsontwikkeling van de school:

- De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor Nederlands in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/003).
 - De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor socio-economische initiatie in de eerste graad A-stroom in de basisoptie Moderne wetenschappen (leerplan 2017/001).
 - De kwaliteit borgen van de onderwijsleerpraktijk voor Nederlands in de tweede graad tso in de studierichting Sociale en technische wetenschappen (leerplan 2012/019).
-
- De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de kwaliteitsontwikkeling.
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor natuurwetenschappen in de eerste graad A-stroom (leerplan 2010/004).
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de derde graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2008/029 en 2008/032).
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leerlingenbegeleiding (brede basiszorg).
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de afstemming van het aanbod op het gevalideerd doelenkader.
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot het leer- en ontwikkelingsgericht aanbod.
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de feedback.
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leerlingenevaluatie.
 - De ontwikkelkansen benutten met betrekking tot de leereffecten.
-
- De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor economie in de tweede graad aso in de studierichting Economie (leerplan 2006/155) (erkenningsvoorwaarde).
 - De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor dactylografie/toegepaste informatica en toegepaste informatica in de tweede graad bso in de studierichting Kantoor (leerplannen 2005/003 en 2006/129) (erkenningsvoorwaarde).
 - De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor natuurwetenschappen in de derde graad aso in de studierichting Humane wetenschappen (leerplan 2014/009) (erkenningsvoorwaarde).
 - De tekorten wegwerken met betrekking tot de onderwijsleerpraktijk voor expressie, opvoedkunde en verzorging in het derde leerjaar van de derde graad bso in de studierichting Kinderzorg (leerplan 2010/047) (erkenningsvoorwaarde).

9 BIJLAGE DOORLICHTINGSEENHEID

“Een doorlichtingseenheid bestaat uit structuuronderdelen (of delen van een structuuronderdeel op een bepaalde vestigingsplaats ingericht) van één schoolbestuur die (conform de finaliteit van het OK-kader) een geheel vormen en waarvoor het bestuur een samenhangend pedagogisch (kwaliteits)beleid ontwikkelt. Dit geheel is gelijktijdig het voorwerp van het onderzoek door de inspectie, conform het kwaliteitsdecreet.”

DE	Administratieve instellingsnummers
2000000234 GO! Atheneum Hoboken	40923 (gedeeltelijk) + 62091 (gedeeltelijk)

De doorlichtingseenheid organiseert onderwijs op volgende adressen:

- Hendriklei 67 - 2660 HOBOKEN
- Distelvinklaan 22 - 2660 HOBOKEN

Het aanbod van de administratieve instellingsnummers die gedeeltelijk behoren tot de doorlichtingseenheid bestaat uit:

40923 - GO! Koninklijk Atheneum MXM
so
1ste graad
2de lj Sociale en technische vorming
62091 - GO! Koninklijk Atheneum Hoboken
so
OKAN
1ste lj Onthaaljaar anderstalige nieuwkomer
1ste graad
1ste lj A
1ste lj B
2de lj Handel
2de lj Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding
2de lj Moderne wetenschappen
2de en 3de graad ASO
1ste lj Economie-wetenschappen ASO 3
1ste lj Economie ASO 2
2de lj Economie ASO 2
1ste lj Humane wetenschappen ASO 2
2de lj Humane wetenschappen ASO 2
1ste lj Humane wetenschappen ASO 3
2de lj Humane wetenschappen ASO 3
1ste lj Wetenschappen-wiskunde ASO 3
2de lj Wetenschappen-wiskunde ASO 3
1ste lj Wetenschappen ASO 2
2de lj Wetenschappen ASO 2
2de en 3de graad BSO
3de lj Kantooradministratie en gegevensbeheer BSO 3
1ste lj Kantoor BSO 2
2de lj Kantoor BSO 2
1ste lj Kantoor BSO 3

2de lj Kantoor BSO 3
3de lj Kinderzorg BSO 3
3de lj Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige BSO 3
1ste lj Verzorging-voeding BSO 2
2de lj Verzorging-voeding BSO 2
1ste lj Verzorging BSO 3
2de lj Verzorging BSO 3
2de en 3de graad TSO
1ste lj Gezondheids- en welzijnswetenschappen TSO 3
2de lj Gezondheids- en welzijnswetenschappen TSO 3
1ste lj Handel TSO 2
2de lj Handel TSO 2
1ste lj Handel TSO 3
2de lj Handel TSO 3
1ste lj Sociale en technische wetenschappen TSO 2
2de lj Sociale en technische wetenschappen TSO 2